

EXPUNERE DE MOTIVE

Sub regimul comunist, politica pronatalistă, asociată cu sărăcia extremă, au dus la creșterea alarmantă a numărului orfanilor. Centralizarea națională a acestor copii a rezultat în înființarea unor case de copii, numite leagăne. Aceste instituții erau conduse predominant de medici, însă nu acordau suficientă atenție dezvoltării emoționale a copiilor, ceea ce a afectat semnificativ bunăstarea și calitatea vieții acestora. Imaginile tulburătoare ale condițiilor de trai din aceste centre mamut au început să circule pe plan internațional începând cu anul 1990.

Imaginile dezvăluie copii legați de paturi, pereți plini de copii înghesuiți într-o singură încăpere, copii cu dizabilități, bolnavi de SIDA, condiții precare de igienă, medicație excesivă și lipsa de îngrijire adecvată. Deși aceste situații nu erau obligatoriu reprezentative pentru toate centrele, multe proveneau din instituțiile pentru copii considerați "irecuperabili".

Spre deosebire de contextul contemporan, în care asistența socială este văzută ca o abordare multidimensională care încearcă să echilibreze nevoile fizice, emoționale, educaționale și sociale ale copilului, îngrijirea copiilor în perioada comunistă era marcată de neglijență și lipsă de preocupare pentru nevoile de bază ale copiilor. Eforturile de reformă în acest domeniu au fost lente și încărcate de dificultăți, iar efectele acestei perioade nefaste încă persistă în societatea românească, mai ales în rândul celor care au fost direct afectați de aceste condiții inumane.

Răsturnarea regimului comunist a deschis calea unor reforme semnificative în domeniul protecției copilului, însă aceasta a necesitat mult timp, resurse și dedicare. Reflecția asupra acestei perioade ar trebui să funcționeze ca un avertisment cu privire la pericolul de a plasa interesele statului peste cele ale indivizilor, în special ale celor mai vulnerabili dintre ei - copiii. Reiese, de asemenea, necesitatea întăririi și extinderii protecției copilului, cu accent pe abordări bazate pe familia naturală, evitând astfel o revenire la modelul instituțional.

Examinând primul proiect al legii referitor la ocrotirea minorilor din era comunistă, Legea 3/1970, am descoperit aspecte alarmante, dar și aspecte pozitive ale structurii asistenței sociale din perioada sa de funcționare, din 1970 până la înlocuirea ei cu Ordonanța de Urgență 26/1997, la 11 iunie 1997. Scopul principal al legii era promovarea plasării copilului într-o familie sau încadrarea acestuia unei familii ori persoane. Însă, în practică, realitatea era cu mult mai complexă, fcum rezultă din faptul că legea stabilea, de asemenea, un regim de ocrotire pentru minorii deficienți, orfani sau ale căror dezvoltare putea fi pusă în pericol. Acest regim era structurat pe cinci tipuri de instituții specifice: leagăne pentru copii mici, case de copii pentru preșcolari și școlari, grădinițe și școli pentru deficienți recuperabili, școli profesionale și licee de specialitate pentru deficienți recuperabili și, în sfârșit, cămine școală și cămine atelier pentru deficienți, parțial recuperabili, precum și cămine pentru deficienți nerecuperabili¹.

Aceste instituții erau conduse de diverse ministere. De exemplu, leagănele au fost puse sub supravegherea Ministerului Sănătății, în timp de casele de copii erau gestionate de Ministerul Educației și al Muncii. Divizarea instituțională era o inițiativă care-și propunea să asigure cel mai bun mediu posibil pentru dezvoltarea fiecărui minor. Cu toate acestea, lacunele în implementarea legii au propulsat un număr mare de probleme semnificative. Erau probleme legate de lipsa de personal, și mai grav, de deficitul de personal specializat, ceea ce a dus la o îngrijire și educare insuficientă a minorilor. Dar ceea ce a transformat aceasta situație dezastruoasă într-o tragedie umană reală au fost abuzurile fizice și psihice frecvente în centre, însoțite de o lipsă cronică de îngrijire primară și hrană adecvată. Acestea nu erau cazuri izolate, ci părți ale vieții de zi cu zi în aceste instituții, care au transformat prevederile legii bune în realități îngrozitoare².

Imagini apărute după Revoluție putem găsi în presa audiovizuală³ și există nenumărate mărturii cu privire la fenomenul abandonului și a condițiilor de trai în centre din perioada

¹ Legea 3/1970 privind regimul ocrotirii unor categorii de minori, art. 5 alin. (1).

² Mariela Neagu, *Young Adults' Perspectives on Their Experiences of Different Types of Placement in Romania*, 2017, teză de doctorat, pagina 153.

³ A se vedea Adevăruri despre trecut: „Dragă mamă” - dramele din casele de copii comuniste (@TVR1), disponibil la adresa https://www.youtube.com/watch?v=HWtksC8QDw4&ab_channel=TVR

comunistă⁴ (dar și de la începutul anilor '90) care arată faptul că situația copiilor abandonati era departe de a fi în concordanță cu drepturile copilului și cu nevoile sale de protecție. Pe lângă aceste mărturii, există rapoarte și documente care arată faptul că abuzul și violența erau prezente în centrele de plasament, adică centrele mamut. În plus, abandonul nu reprezenta, așa cum am menționat anterior, o ultimă variantă pe care să o aleagă părinții.

În același timp, trebuie subliniat faptul că modalitatea prin care se acorda „îngrijire” copiilor în unele centre dădea naștere abuzurilor și violenței. Nu doar îngrijitorii erau cei care aplicau pedepse copiilor, dar copiii mai mari obișnuiau, la rândul lor, să bată copii mai mici sau să îi supună unor tratamente violente sau abuzuri sexuale⁵.

Pornind de la rezumatul expunerii de mai sus considerăm că propunerea de față, o lege privind compensațiile morale și financiare pentru persoanele care au trăit experiența caselor de copii (orfelinate) în perioada 1947-1997, constituie un act important dintr-o serie de motive:

1. **Respectarea drepturilor omului:** În orfelinatele din perioada respectivă, de multe ori, condițiile au fost inadecvate, și au avut loc numeroase încălcări ale drepturilor omului. Prin această lege, se face un pas important către abordarea și recunoașterea suferințelor acestor persoane.

2. **Compensații pentru suferințele trecute:** Mulți dintre acești oameni au suferit traume semnificative, care au avut efecte pe termen lung asupra sănătății lor mentale și fizice. Compensațiile financiare îi pot ajuta la accesarea serviciilor de ajutor și pot fi o formă de reparare pentru suferințele trăite.

3. **Reconstruirea încrederii în sistem:** Legea poate contribui la refacerea încrederii în sistem, în sensul că această generație poate avea un sentiment de dreptate.

⁴ Cu titlu de exemplu: articol Revista DOR Copiii lui Ceaușescu, <https://www.dor.ro/dor-18-copiii-lui-ceausescu/>, articol The Guardian referitor la Visinel Balan, „Ceausescu's children” <https://www.theguardian.com/news/audio/2015/jun/08/romania>, articol cu privire la Daniel Rucăreanu, disponibil la <https://viitorulromaniei.ro/2019/07/12/povestea-lui-daniel-rucareanu-de-la-casa-de-copii-in-secretariatul-general-al-guvernului-romaniei/>

⁵ Maria Roth, Éva László Bodrogi, Imola Antal, Ágnes Dávid-Kacsó, Dora Călian, Atitudinea angajaților din sistemul de protecție a copilului față de violența împotriva copiilor aflați în îngrijire instituțională, în Principii versus practici în sistemul de protecție a copilului, ed. Maria Roth, Ed.Presa Universitară Clujeană, 2019

4. **Responsabilitatea statului:** O astfel de lege reprezintă o recunoaștere a responsabilității statului pentru condițiile trăite de aceste persoane în timpul respectiv și o promisiune că instituțiile vor încerca să preîntâmpine astfel de situații în viitor.

5. **Educație:** Prin introducerea unei astfel de legi, povestea acestor orfani și a traumelor lor poate ajunge la un public mai larg, ceea ce determină societatea să învețe mai multe despre acest subiect și să prevină repetarea respectivelor erori.

6. **Impactul social:** Prin oferirea de compensații, statul arată că își aprofundează angajamentul față de cetățenii săi, demonstrând astfel că societatea se ocupă de binele fiecărui individ în parte.

În final, totul se reduce la recunoașterea și adresarea unei nedreptăți istorice.

Inițiatori,

SENATOR
AMBROZIE-IRINEU DARĂU

DEPUTAT
MARIUS-ANDREI MIFTODE

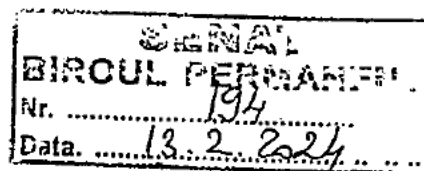
Lista susținătorilor propunerii legislative

Lege privind acordarea unor drepturi persoanelor care au trăit experiența caselor de copii din România în perioada 1947-1997

Nr.	DEPUTAT/SENATOR	GRUP PARLAMENTAR	SEMNĂTURĂ
1	Lăzăreț Ion Moșan.	USR	
2	GIURGIU ADRIAN	USR	
3	TERENTE EUGEN	USR	
4	VICTOR ILIE	USR	
5	Ibadea Mihai Alexandru	USR	
6	BOTIE MIHAI-CĂTĂLIN	USR	
7	OPAN SAVA DOLU	USR	
8	DEMIS-ELENA NEAGU	USR	
9	POLYANNA HANGAN	USR	
10	Mizeen Noreis	USR	
11	Simion Ungureanu	USR	
12	HAVARNEANU FILIP	USR	
13	IOB ALEXANDRU ROBERT	USR	
14	VLAȘ SERGIU COSMIN	USR	
15	BLAGA DANIEL	USR	
16	Bodea Marius	USR	
17	MOLNAR RADULIAN	USR	
18	KIENIER ADRIAN	USR	
19	SPĂTARU E. SIMONA	USR	
20	IANA BUCURANU	USR	
21	Diana Stoica	USR	
22	VIOREL BĂLĂBĂN	USR	
23	MURARIU OANA	USR	

**Lege privind acordarea unor drepturi persoanelor care au trăit experiența caselor de copii
din România în perioada 1947-1997**

[illegible]

Comisia pentru învățământ

Nr.XXVIII/45/13.02.2024

Către

BIROUL PERMANENT AL SENATULUI

Prin prezenta, Monica-Cristina ANISIE, senator în Parlamentul României, solicit includerea în lista inițiatorilor pentru **L90/2024** – Propunere legislativă privind acordarea unor drepturi persoanelor care au trăit experiența caselor de copii din România în perioada 1947-1997.

Pentru propunerea legislativă aflată în dezbateri, Senatul este prima Cameră sesizată.

Vă mulțumesc.

Președinte,

Senator Monica-Cristina Anisie

SENAT	
BIROUL PERMANENT	
Nr.	21
Data.	15. 2. 2024

Nr. ieș XVIII-27/15022024

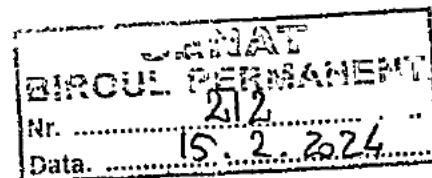
Către Biroul Permanent al Senatului,

Subsemnata Kovács Irina Elisabeta, senator UDMR, solicit să fiți de acord cu dobândirea calității de coinițiator al propunerii legislative L90/2024, aflată în procedură legislativă la Senat.

Vă mulțumesc!

Kovács Irina Elisabeta,

Senato~~r~~ Grup Parlamentar UDMR

Nr. ieș. XVIII-28/15022024

Către Biroul Permanent al Senatului,

Subsemnata Fejér László Ödön, senator UDMR, solicit să fiți de acord cu dobândirea calității de coinițiator al propunerii legislative L90/2024, aflată în procedură legislativă la Senat.

Vă mulțumesc!

Fejér László Ödön,

Senator Grup Parlamentar UDMR

SENAT	
BIROUL PERMANENT	
Nr.	268
Data.	20.2.2024

Către

BIROUL PERMANENT AL SENATULUI

Prin prezenta, **Trăilă Cristina**, deputat în Parlamentul României, solicit includerea în lista inițiatorilor pentru **L90/2024** – Propunere legislativă privind acordarea unor drepturi persoanelor care au trăit experiența caselor de copii din România în perioada 1947-1997.

Pentru propunerea legislativă aflată în dezbatere, Senatul este prima Cameră sesizată.

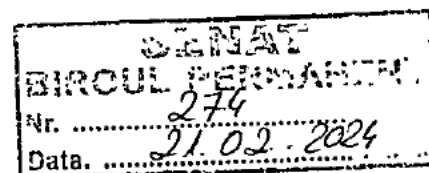
Vă mulțumesc.

Deputat

Trăilă Cristina

Data

20.02.2024

Către

BIROUL PERMANENT AL SENATULUI

Prin prezenta, **Benchescu-Pecingină Claudia**, deputat în Parlamentul României, solicit includerea în lista inițiatorilor pentru **L90/2024** – Propunere legislativă privind acordarea unor drepturi persoanelor care au trăit experiența caselor de copii din România în perioada 1947-1997.

Pentru propunerea legislativă aflată în dezbatere, Senatul este prima Cameră sesizată.

Vă mulțumesc.

Deputat

Benchescu-Pecingină Claudia

Data

20.02.2024